

Villa d'Arte

NR.5 NOVEMBER 2009
€ 4,95

8 971046 435908

WONEN ARCHITECTUUR DESIGN KUNST MUZIEK THEATER REIZEN CULINAIR

SCHITTEREND!

10

**PAGINA'S
HORLOGES &
SIERADEN**

DE ONTDEKKING VAN PANAMA

WONDERKIND OLIVIER MESSIAEN
vond zelfs in de stilte een klank

KUNSTENAAR

DAMIEN HIRST

'IK VERRAS MEZELF MINDER DAN VROEGER'

Voormalige bunker in Vietnam

UITVALSBASIS VAN BELGISCH DESIGNDUO

Van wijnchâteau

**TOT DESIGN
WIJNPALEIS**

ICCS

Wijnpaleizen

Enotourisme is het nieuwe concept voor verkenning van een streek. Niet puur vanwege het mooie landschap of de interessante historie maar met de focus op wijn. Inclusief alle geneugten daaromheen natuurlijk, vooral hedendaags 'wine design'.

FOTO: BILLY HUIJZENDIJK / VISUELE COMMUNICATIE

Wine tourism ontstond in de Nieuwe Wereld, met name Oostenrijk, waar de belangstelling voor wijn een explosieve groei doormaakte. In gelijke tred daarmee bouwde men 'state of the art' wijnerijen, aanvankelijk uit oogpunt van functionaliteit, maar later ook vanwege het mooi. Schoolvoorbeeld daarvan staat in de Hunter Valley, een streek op enkele auto-uren van Sydney verwijderd. Daar bouwde Lisa McGuigan, jongste telg uit een plaatselijke wijnfamilie, met de Françoise steun van haar vader enkele jaren geleden haar eigen hypermoderne design wijnerij. Tempus Two werd een futuristisch ogende constructie in grijs staal en donkergrijs beton, afkomstig van de talentfabriek van Suter Architects in Sydney. Productie, opslagruimtes, proefkelders en diverse restaurants werden in een halve-maansvorm aaneengesloten. Binnen deze 'omarming' bevinden zich zelfs terrasjes met in hun midden een kletterende fontein, terwijl het geweldig doortegenover geschikt is gemaakt voor het houden van openluchtvoorstellingen.

Ook de wijnflessen monden Lisa op eigen wijze uit in de stijl van haar nieuwe wijnerij. Niet alleen qua vorm, maar vooral ten aanzien van het materiaalgebruik voor de etiketten. Elke chique zwartglazen fles - naar Italiaans design - is voorzien van een geëmailleerd medaillon in glanzend tin, later gevolgd door een stevige, gelijnde serie rechthoekige labels in roodkoper.

'Sommigen beschouwen dit als 'overpackaging', aldus broer Neil McGuigan, maar het geeft deze wijnen ons inderdaad juist een zeker cachet. Temeer daar ze alleen met een kurk kunnen worden uitgewoerd en rust met de tegenwoordig zo populaire schroefdeksel. Zeker in Australië wordt dit nog steeds gezien als een onderscheiding voor de wat de hoger geïmpreerde wijnen.'

Hunter Valley, Australië. T. +61 (0)2 4960 3000;
cellar@tempustwoweinery.com.au

Neo-Bordelais

In de Oude Wereld wilde men bij deze ontwikkelingen uiteraard niet achterblijven. Niet alleen met het oog op concurrentie, maar mede vanwege het feit dat veel bekende wijnkelders inmiddels in andere handen zijn overgegaan. Het is verkocht aan buitenlandse multinationals die wel een kapitaalrijke zakenvrouw uit andere Franse regio's. Zelfs in zeer traditionele wijnstreek als Bordeaux zie je dat nieuwe wijnensteeksel wordt bevestigd. Soms in contrast, maar vaak juist in harmonie met het bestaande klassieke chateau. Het nieuwe credo voor de bewaarders is 'zwaarbekercht'. Iedere moderne wijnerij legt wel op dit principe te zijn gebouwd om het kostbare druivenras zo met mogelijk meest te bezorgen, maar als het ware 'de vrije loop' te laten.

Zo ook de Imposte, in 2004 voor 11 miljoen euro gekochte wijnerij van Château La Lagune in de Haut-Médoc. Een semi-cirkelvormige kathedraal van hoogervend roestvrij staal naar ontwerp van Bordelais architect Patrick Baggio, als een moderne beweging voor de leiders van de conservatieve Côte-aux-castellons-chateaux. Het wijngaard was rond de laatste eeuwverandering aangekocht door Jean-Jacques Frey uit de Champagne, toenige zwager van de familie. Zijn dochter Caroline had ontvoerd als een talentvolle winstloper. Zij is ook degene die zich sedertdien ontfemt over de wijnen in de familie, inclusief de grand cru classé wijnen van La Lagune. Haar moderne, elegante stijl van wijn maken komt tot uiting in de smaak (en stijgende verkoopcijfers) van het gepulverde oude chateau, waarin nu tenslotte comfortabele, ultrachic gemeubileerde gastenkamers zijn ingericht ten behoeve van 'passerende' wijnliefhebbers. In de afgeerde grote keukens van het kasteeltje kun je (na afspraak) bovendien heerlijk lunchen.

81 Avenue de l'Europe, Ludon-en-Médoc, France. T. +33 (0)5 57 88 82 77;
info@chateau-lalagune.com

Tempus Two wijnerij

De grand cru classé wijnen van La Lagune

Art de Vivre

Het echtpaar Florence en David Cahard uit Grenoble reikte in de jaren zestig bekend vanwege hun sportieve prestaties binnen het Franse Olympische skiteam. Nadien openden zij onder meer een klein vier winkels in sportkleding, maar sedert 1991 moegen zij zich door de aanschaf van Château Smith Haut Lafitte, een grand cru classé in de Graves, toevoegen tot de elitegroep van succesvolle nieuwe wijnrepreneurs wijkten. Voor bovengenoemd prestigieus, maar ernstig in vervolgzaam chateau tekden zij destijds maar liefst 200 miljoen francs neer en moesten daarnaast nog fors investeren in de wijngaard, torens en gebouwen. Geestelijke zaken zij echter daarmee gegrepen door het vestermakende wijwijn, dat zij zich met overgave op alle wijnen en zelfs rond het wijn maken storten en zelfs in de tijdenverre marktwijnen gingen wonen. Een passie die enkele jaren later overleef op dochter Mathilde, die juist was afgestudeerd en prompt daarop een 'gouden' onderscheiding deed op het terrein van maar ouders. De na het persen van de druiven overgebleven pitjes, een residu dat vroeger gebruikelijk tot alcohol werd verstoekt, bleken namelijk bijzonder rijk aan polyfenolen. Een krachtig antioxidant waarmee Mathilde een unieke, gepatenteerde beautylijn ontwikkelde onder de naam Claudine (= afbronk). Het kort daarop heeft de winery geopende luxezaak spa/wine staat geheel in het teken van deze vroege therapie. Het wordt gerund door zus Alice en staat bekend als Les Sources de Caubale.

Bahave een wijn, hebben papa of mama hun hart verjend een beoefende kunst. Verkeer die tussen de westelijke wijngaarden van Smith Haut Lafitte her en der fraaie sculpturen geplaatst zijn. Waaronder een 'Venus' van Jim Dine en -recent speciaal voor de Cahards gegoten - een rijtje bronzen 'vogelmen' van beeldhouwer Marino Marini.

Dominic de Smith Haut Lafitte, Martillac, France. T. +33 (0)5 57 83 11 22; smith-haut-lafitte@smith-haut-lafitte.com, T. +33 (0)5 57 83 83 83; sources@sources-caubale.com.

Sensationeel

Van Bordeaux naar Rioja, in Noord-Spanje, kijkt men zich een ontologische stap, maar de link is de Vinotherapie. Wient Caubale is ook daar neergestoken en wat in het spraakmakende nieuwe wijnhotel van Marquis de Riscal. Niemand minder dan architect Frank O. Gehry tekende voor het titelontwerp daarvan - dezelfde indertijd die enkele jaren tevoren ook het Guggenheim Museum in Bilbao vormgaf en nu 'bootoerl' aan de nieuwe Hall winery in California. Zijn stijl is immers een 'very Gehry', zoals men graag te zeggen, met verschillende vormen in openhartig spontane golfbewegingen over het dak geplaatst. Spontaan? Neen is natuurlijk minder waar, want over elk knuutje is wel degelijk nagedacht, beweert Riscal. Dit design is namelijk bedoeld als een gestroemde wijnstok, rustend op drie betonnen 'wortels', waarvan de zwaarste rijkten zijn uitgevoerd in de kleuren van drie Haut: rood voor de inhoud van de flessen, goud voor het net dat

Beeld 'Vogelmen' (Marino Marini)

Frank O. Gehry (Hall Winery de Rioja)

ten omvat en zwerf voor de capsula. Oorspronkelijk was het bedoeld als ons nieuwe hoofdkwartier, grenzend aan de historische winery, maar vanuit financieel oogpunt werd te ekkel uw besloten om het geheel aan te passen en om te bouwen tot een viltierhotel onder Starwood management, inclusief gastronomisch restaurant. Terwijl een complete City of Wine te creëren, werden serieus de bovengenoemde spa plus extra hotelkamers bijgebouwd, onderling verbonden door een bijna symbolische loopbrug, die eigenlijk bedoeld was om midden in de wijngaarden te eindigen maar nu de 19de en 21ste eeuw letterlijk met elkaar verbindt."

Wat Marqués de Rasca met dit initiatief levera bereikt, is dat het Rioja definitief bevestigde als de nieuwe wijnbouwbestemming, want verheerlijkt er vele komen bezoekers sinds 2006 op dit architectonische spektakel af. Bovendien organiseert men regelmatig evenementen in het teken van wijn, zoals de bijzondere wijnwieling in samenwerking met Christie's, die op 25 oktober a.s. in het kader van hun 150-jarig bestaan wordt gehouden. De opbrengst hiervan komt geheel ten bate van goede doelen.

Calle Terra 1, Elciego, Spanje. T. +34 (0)945 180 880/9; marquesderasca@luxurycollection.com of www.luxurycollection.com/events.

Puur lokale druivensoorten

Niet alleen het uitzicht van het pittoreske stadje Elciego is voorgoed veranderd, tegelijkertijd met de komst van hotel Marqués de Rasca

werd ineens ook de aandacht gevestigd op collega bodegas, die een dergelijke kritische stap in vele al jaren eerder hadden genomen. We roeren met name Belgoni in Samaniego, waar de Basische architect Ivaki Ajaizu reeds in 2001 een serene glazen tempel bovenop een heuvel in het steile landschap had neergezet. De wijnproductie zelf werd daaronder aangegit, ingesloten volgens het beproefde zwaaierwaaierprincipe, 32 meter diep en verdeeld over twee verdiepingen. Nieuwste eigenaar Pedro Martínez, die het geheel in 2007 overnam van de stichters, twee lokale 'wijnboeren', heeft groots plannen met Belgoni. Hij wil onder meer de huidige capaciteit van 500.000 flessen per jaar verdubbelen en daarmee eerst Spanje en daarna de wereld veroveren. Als een soort hedendaagse Amadeus. Wat dat aangeht is zijn strategie tot in de puntjes doordacht. Van een op-maakt grafische uitmontering voor de gehele flessenserie tot aan de inrichting van een bijzend designrestaurant voor de winery, waar de hekken een excellente match bieden bij de kwalitatief uitstekende wijnen van dit huis. Hoewel Belgoni ook een uitstekende witte wijn maakt, blijft de rode hun kenmerk, gemaakt van overwegend Tempranillo druiven, waar nodig aangevuld met percentages Graciano en Garnacha. Bij bekend 'ja' in Basque en gam is een omschrijving voor 'rood', zo wordt ons uitgelegd. Ja, rood, we gaan ervoor!

Ctra. Vitoria-Laguarda km 52, Samaniego, Spanje. T. +34 (0)943 863 132; www.bodegobelgoni.com.

Avant-garde

De vier Spaanse Bodegas Domecq behoren tegenwoordig tot de groep Pernod Ricard, een multinational met een stevige financiële basis. Ook zij koesterden vlijtig mee aan de toekomst van La Rioja als wijnlandelijk gebied en lieten in 2000 door de Spaanse stonarchitect Santiago Calatrava een wijn-winery bouwen, Ylaco genaamd. Ook op zijn beurt liet Calatrava zich inspireren door de omgeving, het met wijngaarden bezaaide hoogland met als achterdoek de Cantabrische Bergen, zonder daarbij uiteraard zijn karakteristieke signatuur te verloochenen. De interpretatie hiervan werd voor Ylaco dan ook een langgerekt, aanwingsloos niks van grofkeus onduidelijke gebouwen, 190 meter lang, opgebouwd uit gestapelde betonelementen en bekroond door een aluminium dak. De ritmische geleding tinnen deze vloeiende lijnen refereert aan de slaven van de houten vaten waarin de wijn langzaam tot rijping komt, evenals de beleving van horizontale cedarhouten elementen aan de buitenmuur, spiegeld in het omringende water. Aangezien deze twee wijnkathedraal zich echter nagenoeg volledig bovengronds bevindt, dient het niks in de faticke ruimte juist watervermijding te worden toegestaan terwijl de luchtvochtigheid op peil te houden. Het eindresultaat mag er evenwel in alle opzichten zijn. Ylaco is niet alleen qua uiterlijk een voorbeeldige winery, maar produceert ook dito wijnen, die hun weg vinden naar de meest exclusieve restaurants.

Zusterbedrijf Juan Antonio, op steenworp afstand daarvan, is als het ware de regerichte tegenpool hiervan. Weliswaar eveneens deel uitmakend van het Domecq concern en eveneens onder architectuur aangelegd - ritueel door bouwheer Ignacio Quintana in het jaar 2000 - blijkt dit veeleer een bodega die bedield is voor de massa. Een volume van 30 miljoen flessen per jaar en naar verhoudt bijbehorende grootste verslaggevers van heel Spanje legen daar natuurlijk niet om. **Calle de la Reina, Logroño, Spanje. T. +34 (0)941 600 640, www.bodegaysion.com.**

Folly met functie

Opvallend tussen het traditioneel boeiende voorkomen van de meeste bodegas in Haro, is de door gereviseerde winkel annex proefruimte van Wila Tondona. Een bijna organische, asymmetrisch vloeiende zigzagvorm in staal en glas en inmiddels voor velen herkenbaar als archetypisch Zaha, maar reeds gebouwd in een tijd (1985) dat deze bekrande Iraakse architect nog grotendeels onbekend was. Opdracht hiervoor kwam van de pizzaring oecantrische familie Lopez de Heredia, die de ruim honderd jaar tevoor gestichte bodega van hun overgrootvader Rafael nog steeds op uiterst klassieke wijze maar met heroxileggende verve bevestert.

"Wij wisten juist naar iemand met een eigen gezicht, naar een stijl die je anders niet al te vaak ziet, om de antieke houten kloek van waaruit mijn overgrootvader pot zijn wijnen verkocht van een passen-

Wila Tondona, Haro

de behuizing te voorzien. Als een soort eerbetoon aan hem," aldus wijnmaker Maria-José.

Tijdens onze zoektocht stuiten wij toevallig op de naam Zaha Hadid en nodigden haar uit. Het bleef meteen tussen ons, hoewel Zaha zelf niet eens wijn drinkt, maar meestal Cole light bewijst," voegt ze grinnkend toe.

"Ze respecteert de bouwstijl van mijn overgrootvader, die daarvoor enorme toekijken zandsteen uit de bergen liet zagen, waarna hij in de ontstane tunnels zijn vaten en flessen opberg. Hij bouwde als een Egyptenaar," was haar commentaar. Toen Zaha niet lang daarna de Pritzker architectuurprijs ontving en haar naam wereldwijd bekendheid kreeg was het heel van de dam. Tot onze verbazing tegen de mensen in drommen naar Haro en Wila Tondona om dit juweeltje van het eerste uur met eigen ogen te aanschouwen. En uiteraard voer onze wijnreis daar wel bij. Mette daardoor konden we haar bureau recent opdracht geven voor nieuwe uitbreidingen, waaronder een proefkelder dat nu precies heronder wordt aangelegd. Want ondanks het feit dat haar futuristische kloek ongetoefde veel technische problemen opwerpt - we hebben er heel wat mee afgeleed - zijn we wel grote fans van haar bouwstijl gebleven. Ja, dat moet je er maar voor over hebben."

Ax. de Vizcaya 3, Haro, Spanje. T. +34 (0)941 310 244, bodega@lopezdeheredia.com.

Blend van klassiek en modern

Wijnproducent Luis Ferraz Ferrandiz is een geboren en getogen Riojaan. Zijn diepere verlangen was altijd een eigen winery te bouwen, waarin hij alle waardevolle elementen van zijn geboortegrond op eigen wijze zou kunnen presenteren. In essentie klassiek dus, maar met een duidelijke hedendaagse twist. Dankzij architect Jesus Marino Pascual, eveneens een kind van deze strek, kreeg deze droom uiteindelijk in september 2007 gestalte. Een elegant en tegelijk sterk ogend, intelligent ontworpen complex, waarin alle aspecten van en rond het wijn maken zijn verenigd, met inbegrip van een bezoekerscentrum met restaurant en zelfs een klein kerkmuseumpje. Rioja staat altijd bekend om haar kwaliteitsaandewen. Bezoekers worden op ludieke wijze door het gebouw geleid tot midden een annerende audiovisuele presentatie. Maar ook buiten 'normaal' openingsuren worden tal van activiteiten voor het publiek georganiseerd, zoals concerten en tentoonstellingen, want Ferrandiz is een grote fan van de muzen. Niet voor niets is zijn winery vernoemd naar een dichter. Voor professionals werd het moedige profiel ook denkbaar ingericht, naar ontwerp van Pascual en geheel uitgevoerd in anattoeloc wit Corian. Het vinificatieproces – Daren produceert uitsluitend rode wijnen van de meest gelijgende lokale druivensoorten Tempranillo, Graciano, Mazuelo en Garnacha – vindt uiteraard plaats in de desbetreffende leiders, respectievelijk witrood en zwart geschikend, en geschiedt met inachtneming van alle huidige eisen ten aanzien van energiebesparing. Dat wil zeggen: ondergrondse met daglichtbronnen op het Noorden en leidingwater wordt via holle na druppelkoningen naar de gewenste locatie getransporteerd. Al met al een prachtplek om met volle teugen van Rioja te genieten.

Orta, Lapoala-Daragosa km 1, Lapoala, Spanje. T. +34 (0941) 370 352; info@carlen.es.

Wachauer Wijnpalet

In het Oostenrijse Kamptal produceert men traditioneel al eeuwenlang wijn. Maar dat de 21ste-eeuwse wijnboeren er momenteel prijsverhogend bezig zijn, steek pas met de komst van Lokum. Een futuristisch ogend bezoekerscentrum, geopend op initiatief van een dynamische wijnbouwersfamilie uit Langenlois, waarin méér kan worden ervaren dan wijnproeven. Hierfor bedacht de avant-gardistische New Yorkse architect Steven Holl een ontwerp, waarin het barokke boerenverleden is verweven met het trendy heden. Het werd een gigantische kubus, bekled met megalomane aluminium in een vlakverdeling die géént is op het grondplan van de onderliggende oude wijngaarden. Ook de rampartijen en abstracte decoratieve beklijningen aan binnen- en buitenzijde werden hierop gebaseerd. Met als resultaat een gigantische driedimensionale, glanzend metaal 'legpuuzel', oorspronkelijk in midden van gloeiende groene wijngaarden.

Dehalve een welvoordere vinylboek werd in het eindpunt op een sacrofaag gelijgende gebouw ook een virtueel wijnmuseum ingericht, waarvan de aparte entree is gekaligatbord met tal fibrogylen gestileerde wijnsymbolen. Een rondgang door dit buitengewoon erstantende museum (niet alleen voor kinderen!) verblijdt op evocatieve wijze de lange reis die een druif moet maken eer hij uiteindelijk tot wijn verworden is. Een soort designer preparat met een boodschap. Alleenst worden de gelijgende technieken van het wijn maken gekustreerd, invloedend als tijd, de krachten der natuur en – last but not least uiteraard – de factor genoeg.

Gezien de grote toeloop uit binnen- en buitenland voor 'zijn' Lokum een woonopstelling op de dopenwaert, kreeg Holl tevens opdracht voor de bouw van een designhotel daarmeeast. Een soort glazen UFO die tussen de druivenstokken tijt te zijn geland, maar wel voorzien is van alle creature comforts voor 'gewone' stervelingen.

Lokumallee 1-2, Langenlois, Oostenrijk. T. +43 (2734) 77 100-0; buch@stuebenhof.at; www.loikum.at.